1859. N°. 144.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 2 DECEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 1 December.

De drie afleveringen van Petermann's *Mittheilungen*, die sedert onze laatste aankondiging het licht zagen, de 8ste, 9de en 10de voor 1859, verdienen wederom ten volle de aandacht van allen, die in de beoefening der aardrijkskunde behagen scheppen en eenig belang in stellen met de vorderingen dezer wetenschap gelijken tred te houden. In de 8ste aflevering treffen wij aan een opstel over *de Adriatische zee en hare voornaamste havens*, dat toegelicht wordt door eene uitslaande kaart, op welke de plans der verschillende havens zijn wedergegeven; in de 8ste en 10de afl. mededeelingen van dr. Bergsträsser omtrent onderzoekingen, in 1858 en 1859 ten behoeve eener *verbinding van de Caspische met de Zwarte zee* in het werk gesteld, welke mededeelingen insgelijks van eene toelichtende kaart vergezeld gaan; in de 8ste en 10de afl. berigten aangaande *dr. Theodor Kotschy's nieuwe*, in Maart dezes jaars aanvaarde, *reis naar Klein-Azië*, uit oorspronkelijke brieven van den reiziger geput; in de 8ste afl. een berigt over de in dit jaar door een jong Franschman, *Henri Duveyrier*, ondernomen *reis naar de binnenlanden van Afrika*, mede aan oorspronkelijke brieven ontleend; in de drie afl. mededeelingen, betreffende *de Engelsche expeditie onder de kapiteins Burton en Speke* naar de binnenlanden van Afrika (voornamelijk ondernomen ter nadere onderzoeking en voortzetting van de ontdekkingen der Duitsche zendelingen Krapf, Erhardt en Rebmann), met eene kaart der in 1857 en 1858 door Burton en Speke gedane ontdekkingen; een uittreksel uit het dagboek van den beroemden Oostenrijkschen *leeuwenjager*, *graaf Thürheim*, op zijne reis in Afrika gehouden; een opstel over de verhouding der *bevolking van Italië*, dat met eene ethnographisch-statistische kaart van dit land is toegerust; een overzigt van de uitkomsten, door de wereldreis van het Oostenrijksche fregat *Novara*, van 30 April 1857 tot 26 Aug. 1859, verkregen, met een kaartje in den tekst, waarop de koers van het schip is aangegeven. Buiten deze bijdragen treft men in de 8ste afl. nog eenige korte berigten aan, in deze en de 10de afl. eene reeks van werken, die min of meer uitvoerig besproken worden, en in de 9de afl. een bibliographisch overzigt der in het tweede vierendeeljaars van 1859 in het licht verschenen geschriften en kaarten.

Bij den uitgever der *Mittheilungen*, den met roem bekenden Justus Perthes, zagen niet lang geleden insgelijks het licht vijf nieuw bewerkte en uitmuntend gegraveerde en gekleurde kaarten voor *Adolf Stieler's Hand-Atlas*, een werk, dat reeds sedert lang algemeen te gunstig bekend is, dan dat wij hier iets ter aanprijzing behoeven neder te schrijven. In genoemde kaarten, waaraan een paar bladzijden tekst zijn toegevoegd, worden ons gegeven eene afbeelding van den noordelijken, en eene van den zuidelijken sterrenhemel, eene voorstelling der aarde in Mercator's projectie, dienende tot een overzigt der christelijke staten en hunne koloniën, eene afbeelding van Duitschland en aangrenzende landen, ten opzigte hunner rivieren en bergen, eindelijk eene afbeelding van West-Indië en Midden-Amerika.

— Het *Dagbl. v. 's Grav.* zegt dat te 's Hage het gerucht in omloop is dat het bestuur van de Holl. ijzeren spoorwegmaatschappij vergunning heeft gevraagd voor den aanleg van een spoorweg van Leyden naar Woerden, in verband waarmede het spoor tusschen Leyden en 's Gravenhage zou versmald worden. Het belang dezer lijn voor deze stad en voor de geheele Rijnstreek is vroeger te duidelijk in het licht gesteld, om niet te wenschen dat dit gerucht zich moge bevestigen.

— In de *Apeldoornsche Courant* van 26 Nov. leest men het volgende: De heer W. L. Hoorn, oud-ambtenaar der registratie te Apeldoorn, heeft het voornemen, van 5 tot en met 10 December e. k., ten huize van mej. de wedᵉ. van Lunteren, ter bezigtiging te stellen eene vrij uitgebreide verzameling van porseleinen voorwerpen, door hem in uren van uitspanning smaakvol met teeken- of schilderwerk versierd. De toegang wordt aan ieder verleend, 's namiddags van 1 tot 3 ure, tegen uitreiking eener vrijwillige gift ten behoeve der armen. Al deze voorwerpen zullen wijders verkrijgbaar zijn voor vastgestelde prijzen, terwijl de te ontvangen kooppenningen strekken zullen, voor de helft tot stijving der kas van de aldaar bestaande vrouwen-vereeniging, en voor de wederhelft tot het verleenen van onderstand aan arme en ongelukkige huisgezinnen.

— Uit Veenhuizen meldt men aan de *Amst. Cour.* dat de onder-directeur der stoomspinnerij aldaar, na ontdekte fraudatie in zijn beheer en voorloopig onderzoek daaromtrent door de justitie, zich uit de voeten heeft gemaakt.

— Te Waalwijk had in den nacht van Dingsdag ll. een hevige brand plaats, waardoor drie huizen in de asch werden gelegd. Daar de brand gestuit werd naast eene vernisstokerij, zoo mogt men zich gelukkig rekenen daarin te zijn geslaagd, want anders waren de gevolgen niet te overzien geweest.

— De *Javasche Cour.* van 8 Oct. deelt een verslag mede van de werkzaamheden van het personeel der geographische dienst over 1858 en gedeeltelijk over 1859. Daaruit blijkt, dat door den hoofdingenieur thans de geographische ligging van Batavia bepaald is en wel zoo naauwkeurig, als slechts met weinige plaatsen op den aardbol het geval is. Hij had zich thans op reis begeven, ten einde ook de geographische ligging van de overige kustplaatsen van Java te bepalen.

— Commissarissen der maatschappij van weldadigheid hebben besloten om, door middel van eene algemeen te verspreiden circulaire, een beroep op de natie te doen, ten einde die ruime medewerking te vinden, welke onvermijdelijk is voor de instandhouding van een ligchaam, welks ontbinding de gemeenten eenen vernieuwden druk van het armwezen zou doen ondervinden. Commissarissen zeggen daarin o. a. het volgende: Alvorens tot deze oproeping aan de Nederlandsche natie over te gaan hebben commissarissen gemeend zich ernstig te moeten afvragen: Mogen zij nieuwe geldelijke offers vragen? Is er vooruitzigt dat de maatschappij kan blijven bestaan? Het overwegen dezer vragen heeft hen gebragt tot het besluit om noodwendige vereenvoudigingen en bezuinigingen in te voeren, het handhaven der beginselen in de verbintenissen opgenomen, het beloonen van den arbeid zoo veel mogelijk naar zijne waarde. Den toestand der kolonisten meer in overeenstemming te brengen, behoudens noodzakelijke tucht, met dien van het maatschappelijk leven, staat daarmede naauw in verband. Commissarissen hebben de overtuiging erlangd, dat, wanneer van deze hoofdbeginselen niet wordt afgeweken, zij aanspraak mogen maken op de belangstelling der natie. Wil zij nu door het behoud dezer inrigting medewerken tot verbetering van den toestand der lagere volksklasse, dan moeten allen, die daartoe eenigzins in staat zijn, tot het lidmaatschap toetreden. Commissarissen vragen derhalve niet enkel van de vermogenden in Nederland verdubbeling hunner contributiën, maar ook de liefdegaven van den kleinen burger en het penningske der weduwe; wanneer deze hun niet worden ontzegd, dan, maar dan ook alleen, is het voortdurend bestaan dezer echt nationale zaak mogelijk, die door vreemdelingen hoog wordt geroemd, het bewijs levert van den liefdadigheidszin, den ondernemingsgeest en den volhardenden ijver van ons volk, heilzaam werkt op de vergrooting van den rijkdom van onzen bodem en krachtig bijdraagt tot vermeerdering der landhuishoudelijke kennis in het algemeen. Van u, landgenooten, hangt enkel af de beslissing of de maatschappij van weldadigheid in het leven zal blijven, daar zij van regeringswege op geen subsidie kan rekenen. Mogten commissarissen zich hebben bedrogen in de verwachting, die zij koesteren van de voortdurende belangstelling der natie met betrekking tot deze zaak, welke zij voorstaan, dan is de ontbinding der maatschappij onvermijdelijk en zullen de gemeenten nog meer den druk van het armwezen ondervinden.

— In het antwoord der regering op de bedenkingen van de afdeelingen der tweede kamer, ten opzigte van hoofdstuk V (*Binnenl. zaken*) der staatsbegrooting, wordt gezegd dat er eene geheel nieuwe wet op de nationale militie is ontworpen, die thans bij de departementen van oorlog en van marine in overweging is. De regering is thans tot de meening gekomen dat tegemoetkoming moet worden verleend aan de gemeentebesturen in de kosten der volkstelling. Die tegemoetkoming wil de regering in dier voege verleenen, dat aan de personen met het rondbrengen, des noods invullen en terughalen der billetten belast kan worden toegelegd één cent, en aan de bewerkers der verzamelstaten een halve cent voor ieder geteld hoofd. Daarvoor is nu ƒ 51,000 uitgetrokken.

Het aan de regering gedaan verwijt van *kwistigheid* met opzigt tot het hooger onderwijs, zoo leest men in de memorie van beantwoording, schijnt geheel ongegrond. Waar men na jaren toevens er eindelijk toe overgaat om in het belang eener meer opzettelijke beoefening der vaderlandsche geschiedenis eenen afzonderlijken leerstoel voor dit belangrijk vak te vestigen, en daardoor tevens eenen anderen hoogleeraar in staat te stellen zich onverdeeld aan zijn hoofdvak, de Nederlandsche taal- en letterkunde, te wijden; waar, bij de uitbreiding der Oostersche letterkunde en bij het veelvuldig gebruik dat van de te Leyden aanwezige rijke bouwstoffen voor de beoefening dier talen wordt en verder kan worden gemaakt, een tweede adjutor wordt aangesteld; waar eindelijk den hoogleeraar in twee zoo omvattende en gewigtige vakken als de anatomie en physiologie een tweede prosector, ter vervanging van iemand, die onbezoldigd gelijke diensten deed, wordt toegevoegd, — kan bezwaarlijk van *kwistigheid* sprake zijn. Veel is er nog bij het hooger onderwijs te verrigten, vóór dat de beschuldiging van *kwistigheid* gegrond kan zijn. Vreemd mag het overigens worden genoemd, dat, terwijl der regering kwistigheid ten laste wordt gelegd, haar dadelijk daarna als het ware wordt verweten, dat zij zich bij de splitsing van den leerstoel voor de vaderlandsche geschiedenis en Nederl. letterkunde alleen

tot Leyden heeft bepaald. Te Utrecht was nimmer van splitsing sprake geweest, te Leyden herhaaldelijk. Te Utrecht was het niet moeijelijk in de vacature te voorzien door de aanstelling van een kundig persoon, niet alleen gezind voor het behoud der combinatie, maar zelfs daaraan de voorkeur gevende; te Leyden had de hoogleeraar bezwaren tegen de vereeniging, welke hem allezins tot eer verstrekken. Niet alleen toch wenschte hij zich geheel aan een der beide hoofdvakken, hem dusverre toevertrouwd, te kunnen wijden, maar tevens de vaderlandsche geschiedenis grondiger te zien onderwijzen dan hem bij zijne veelvuldige werkzaamheden mogelijk was. Het onderwijs in beide vakken zou zoo doende winnen. Algemeen, geenszins persoonlijk, belang stond daarbij op den voorgrond; integendeel zou de maatregel den hoogleeraar vrij aanzienlijke inkomsten doen missen. Dat bij den wensch naar splitsing ook het bedoelde woordenboek zijnen invloed heeft doen gelden, is niet onwaarschijnlijk; doch al ware dit zoo, de regering kan niet toegeven, dat dit woordenboek eigenlijk met het universitair onderwijs niets gemeens heeft. Voor een grondig onderrigt in de vaderlandsche taal aan de hoogescholen mag zoodanig woordenboek hoogst belangrijk, zoo niet onmisbaar worden geacht.

Art. 91 der begrooting is nu wegens de benoeming van een adsistent bij het onderwijs in de scheikunde te Leyden met *ƒ* 1000 verhoogd.

's GRAVENHAGE, 1 December.

Z. M. heeft aan zijne adjudanten, de 1ste luitt. jhr. L. H. F. Du Monceau en W. C. baron Snouckaert van Schauburg, vergunning verleend tot het dragen van de versierselen van officier der Leopoldsorde, hun door den koning der Belgen geschonken.

— Men verneemt, dat Z. M. de koning van Zweden en Noorwegen het riddergrootkruis der St. Olafsorde heeft geschonken aan den generaal-majoor E. von Löbensels, adjudant des konings in buitengewone dienst.

— Z. M. heeft tot burgemeester van de gemeente Haarlem benoemd den heer mr. C. Fock.

— Bij kon. besluit van 28 Nov. zijn benoemd tot leden der staatscommissie die, onder voorzitting van het tijdelijk hoofd van het ministerie van koloniën, belast is met het onderzoek van de jaarlijksche rekening der koloniale remises, de hh. jhr. mr. C. H. baron van Rhemen van Rhemenshuizen en F. van der Oudermeulen, leden van de eerste kamer; Mr. Æ. baron Mackay en jhr. mr. R. J. Schimmelpenninck, leden van de tweede kamer; dr. G. Simons en mr. J. A. Mutsaers, leden van den raad van state; G. S. G. baron van Fridagh en H. L. Fievez, leden van de algemeene rekenkamer. Deze commissie zal door den heer mr. J. Loudon, secretaris-generaal bij het dep. van koloniën, als secretaris, worden bijgestaan.

— Z. M. de koning zal, naar men verneemt, Zaturdag aanst. naar het Loo vertrekken.

— De minister van oorlog zal op Dingsdag aanst. geen gehoor verleenen.

— Gisteren middag heeft er bij den heer mr. J. A. Philipse een groot diner plaats gehad, dat door de ministers en andere genoodigden werd bijgewoond. Voor eenige dagen werd door Z. E. G. A., bij gelegenheid van het 10-jarige praesidium van het prov. geregtshof in Zuidholland, aan de leden van dat hof insgelijks een luisterrijk diner aangeboden.

— Gisteren is alhier overleden de heer H. Stolte, lid van de tweede kamer, gekozen in het hoofdkiesdistrict Amsterdam. Sedert geruimen tijd was hij ernstig ongesteld, zoodat hij de laatste beraadslagingen in de kamer niet heeft kunnen bijwonen.

— Naar men meldt, is door den minister van koloniën eene overeenkomst gesloten met den heer Cores de Vries, tot het in dienst brengen van eene geregelde stoompaketvaart tusschen Batavia en de voornaamste havens van Java en onze buitenbezittingen. De subsidie, daartoe den heer Cores de Vries verleend, moet, onder daartoe bepaalde voorwaarden, tot een bedrag van *ƒ* 500,000 's jaars zijn vastgesteld.

Voorts heeft de minister vergunning verleend aan de heeren L. J. Enthoven en Co. alhier, tot de oprigting van eene gazfabriek op groote schaal te Batavia, zonder eenige subsidie, waartegen de regering zich verpligt, tot eenen daartoe bepaalden prijs, een getal van 700 gazlantaarns te gebruiken; met dien verstande echter, dat, naarmate het gebruik van gaz bij particulieren zal toenemen, in de door de regering te betalen prijzen vermindering zal worden gebragt. Heeft dat gazverbruik een bepaald maximum bereikt, dan verkrijgt de regering de straat-verlichting om niet.

— Van wege het ministerie van koloniën is aan belanghebbenden kennis gegeven, dat door den gouverneur-generaal bij besluit van 20 Aug. is verklaard, dat het eerste gedeelte van art. 3 van het reglement voor het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederl.-Indië, houdende bepaling: »dat zij, die vrijwillig 's lands dienst verlaten, zonder pensioen of onderstand, hunne deelgeregtigheid aan dat fonds verliezen," alleen van toepassing is op hen, die met of na 1o. Januarij 1855 in 's lands dienst getreden of deelgeregtigden aan het fonds geworden zijn. Zij die vóór 1o. Januarij 1855 deelgeregtigden aan dat fonds waren, doch sedert vrijwillig 's lands dienst hebben verlaten, zonder pensioen of onderstand, kunnen derhalve het facultative deelgenootschap aan dat fonds, behoudens de voldoening aan de verpligtingen bij het reglement opgelegd, erlangen, mits zij zich deswege, voor zooveel zij buiten Nederl.-Indië zijn gevestigd, alsnog binnen den tijd van één jaar verklaren. Ook door de weduwen en weezen van boven bedoelde personen kan aanvrage worden gedaan tot het verkrijgen van bedeeling uit het fonds.

— Het cholera-hospitaal alhier is gesloten. Gedurende de maand October en het begin van November zijn als door die ziekte aangetast opgegeven 127 personen, waarvan 78 overleden en 49 hersteld zijn.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Woensdag 30 *November.*

In deze zitting is de beraadslaging voortgezet over hoofdst. IV (*justitie*) der staatsbegrooting, waarmede men gevorderd is tot art. 40. Bij art. 22 is door den heer van Eck voorgesteld om de gelden aangevraagd tot vermeerdering voor het personeel der rijksveldwacht niet toe te staan, maar wel de som aangevraagd tot verbetering van het lot der personen belast met het houden van toezigt op de jagt en visscherij, en dus dien post met *ƒ* 8850 te verminderen. Zijn doel was den minister tot de regeling der politie bij de wet aan te sporen. Met 37 tegen 27 stemmen werd die wijziging aangenomen. Op art. 30 stelde de heer Westerhoff eene wijziging voor, strekkende om dien post met *ƒ* 8000 te verminderen, toegekend voor premiën voor het uitroeijen van gedierte schadelijk voor de wildbaan. De heer de Poorter stelde voor die som met *ƒ* 6000 te verminderen en op *ƒ* 2000 te brengen. Na eenige beraadslaging over de vraag of men in deze de belangen van den landbouw of die van het jagtveld op den voorgrond moest zetten, daar de wezels nuttig voor den landbouw maar schadelijk voor het jagtveld waren, werd het voorstel van den heer Westerhoff met 35 tegen 30 stemmen verworpen en dat van den heer de Poorter met 33 tegen 32 stemmen aangenomen.

Zitting van Donderdag 1 *December.*

Na den afloop der beraadslagingen is hoofdst. IV met 55 tegen 12 stemmen aangenomen. Tegen de hh. Thorbecke, van Hall, van der Linden, van Hoevell, Olivier, Idzerda, van Heukelom, Taets van Amerongen, van Eck, Hugenholtz, van Asch van Wyck en Kingma. Morgen behandeling van hoofdst. V (*binnenl. zaken*).

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 29 November.

H. M. heeft bepaald dat de zitting van het parlement op 24 Jan. aanst. zal geopend worden.

— Prins Frederik Wilhelm en zijne gemalin zullen Zaturdag aanst. naar Duitschland vertrekken.

— Onze dagbladen slaan thans reeds eenen anderen toon aan ten opzigte van een te houden congres. Het voor en tegen wel overwegende vinden zij het thans zoo kwaad niet. Echter blijven zij volhouden dat het congres geen opperste scheidsregter is in geschillen tusschen staten en geen uitspraak kan doen over het lot der volken, maar slechts als raadgevend ligchaam datgene kan aanwijzen wat voor de algemeene orde en vrede dienstig is. Het zal de vraag zijn of het congres zijne roeping ook in dien zin zal opvatten.

De *Times* zegt dat Engeland in de Italiaansche zaak geen partij tegen Frankrijk trekt. Het vraagt niets meer dan hetgeen de keizer zelf in zijn programma heeft beloofd, vóór dat hij den oorlog begon, en het is zijnen wensch dat de Franschen hun bloed niet te vergeefs op het slagveld hebben doen vloeijen.

— De uitloving van het verhoogde handgeld voor hen, die zich bij de zeemagt willen verbinden, zal tot ultimo Januarij van kracht zijn.

— Van officiële zijde wordt medegedeeld dat de verplaatsing der tuighuizen van Woolwich te voorbarig is gemeld.

— De Britsche consul te Honolulu (Sandwich-Eilanden) zamelt bijdragen in tot oprigting van een gedenkteeken voor den beroemden zeevaarder, kapitein Cook, ter plaatse waar hij in 1779 werd omgebragt.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 November.

Men verneemt thans dat de uitnoodigingen tot deelneming aan het congres naar de onderscheidene mogendheden zijn verzonden. Volgens die uitnoodiging zou het congres eerst in Januarij aanst. bijeenkomen. Oostenrijk moet zich echter voorbehouden hebben om de uitnoodiging, die van zijnen kant uitgaat, vergezeld te doen gaan van een brief, waarin het protesteert tegen de mogelijke gevolgen van het regentschap van den heer Buoncompagni.

— De *Moniteur* heeft thans ook den inhoud van de te Zurich gesloten vredes-verdragen medegedeeld.

— De 101ste en 102de regimenten zijn te Toulon naar China ingescheept. De soldaten verkeerden in eene blijmoedige stemming.

— Volgens een gerucht, dat echter grootelijks bevestiging vereischt, zou men te Tanger op een Fransch vaartuig hebben geschoten, en de stad daarop zijn gebombardeerd. Bij het gevecht op 25 Nov. hebben, volgens nadere opgave, de Spanjaarden 80 dooden en 400 gekwetsten gehad.

— De heer Emile de Girardin is Zaturdag ll. voor den regter verschenen, om gehoord te worden over de uitgave zijner vroeger reeds vermelde brochure. De heer de Girardin heeft bij die gelegenheid het volgende dilemma gesteld: òf het in beslag nemen der brochure vóór hare uitgave is nietig, òf dat in beslag nemen is, volgens de erkenning van den wetgever, de wederinvoering van de voorafgaande censuur, onder eene vermomming, en bij gevolg de ondergang van de vrijheid der drukpers, welke vrijheid door de keizerlijke regering plegtig verklaard is te zijn eene verovering van 1789, die men aan een volk, zoo verlicht als de Franschen, niet weder zou kunnen ontnemen.

— De *Opinion Nationale* heeft eene waarschuwing ontvangen, wegens de plaatsing van een stuk over het wereldlijk gezag van den Paus, waarin de regering eene beleediging ziet, eene vreemde mogendheid en ook de kerk aangedaan.

— *Le Droit* meldt dat de heer de Vries, of de zoogenaamde zwarte doctor, in hechtenis is genomen, onder beschuldiging van manslag door onvoorzigtigheid. Eenen lijder, die zich aan zijne behandeling had toevertrouwd, zou hij den dood hebben berokkend.

— Dezer dagen is onderzoek gedaan naar het aantal werklieden, zoowel mannen als vrouwen, in de hoofdstad aanwezig. Men stelt dit op 360,000. Gewoonlijk dacht men dat het meerendeel der werklieden uit timmerlieden, metselaars enz. bestond, maar dit is niet zoo. Het kleedermaken, waaronder ook de magazijnen van gemaakte kleederen moeten gebragt worden, houdt de meeste personen, namelijk 100,000, bezig.

— In het jaar 1858 zijn alhier per spoorweg aangekomen of met dat middel van vervoer vertrokken nagenoeg 14 millioen personen. Sedert 2 jaren is het aantal vreemdelingen, die Parijs bezoeken, verdrievoudigd.

— Op den 17den Nov. ll. vond een koopman te Arfeuilles voor de deur zijner woning eene houten doos staan, die hij, daar zij hem verdacht voorkwam, naar den burgemeester bragt. Deze ontdekte op den rand der doos eenige korrels kruid en liet haar toen gedurende 24 uren in het water zetten. Daarna werd de doos van onderen geopend en men vond daarin een met juistheid bewerkt helsch werktuig, dat bij het openen van het deksel zonder twijfel zou ontploft zijn.

ITALIE.

Te Rome blijft men gelooven, dat de kardinaal Antonelli den H. Stoel op het te houden congres zal vertegenwoordigen. Echter verneemt men van eene andere zijde dat de Paus slechts voorwaardelijk tot het congres is toegetreden. In eene vergadering van kardinalen was besloten eene reeks van vragen tot den Franschen gezant te rigten, ten einde nader met het programma van het congres bekend te worden. De gezant moest, bij gebrek van instructiën, het antwoord schuldig blijven, en daarop had het pauselijk hof het vragen der verlangde inlichtingen aan den nuntius te Parijs opgedragen. Van het antwoord op die vragen zou het eindbesluit afhangen.

Men is te Rome niet zonder bezorgdheid voor de toekomst, want de aftreding van Garibaldi heeft ook daar veel indruk op de bevolking gemaakt. Indien men zich niet verzekerd hield dat de generaal de Goyon, wat het ook kosten mogt, het wettig gezag zou handhaven, dan kon men zeker zijn dat er een opstand zou uitbarsten.

Het *Dagbl. van Rome* tracht diegenen gerust te stellen, die zich over de voorgenomen hervormingen in het bewind angstig hebben gemaakt.

PRUISSEN.

BERLIJN, 29 November.

Het vertrek des konings naar het buitenland is uitgesteld wegens eene gedeeltelijke verlamming van den regtervoet.

— Naar men verneemt heeft de minister van oorlog, generaal von Bonin, zijn ontslag ingediend. Vermoedelijk zal hij door generaal Hermann opgevolgd worden.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 28 November.

Men wil weten dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Oostenrijk en Sardinië eerstdaags hersteld zullen worden. Men noemt als onzen gezant te Turijn graaf Hartig, thans gezant te Munchen.

— De nationale beweging in Hongarije baart aan de regering veel zorg en zij wordt gedrongen om naar middelen om te zien, ten einde het gevaar, dat van dien kant komt opzetten, af te wenden. Men heeft voorgesteld om het tabaksmonopolie, dat een 10-tal jaren geleden ook daar te lande is ingevoerd en veel ontevredenheid verwekt, op te heffen; maar men ontveinst zich niet dat die maatregel onvoldoende zal zijn om het doel te bereiken. Meer goeds verwacht men van eene reis die de keizer, naar men verzekert, voornemens is in Hongarije te doen en bij welke gelegenheid hij geruimen tijd te Ofen zou vertoeven.

TURKIJE.

Op 22 Nov. heeft de grootvizier den heer de Lesseps ten gehoore ontvangen en hem met zeer veel welwillendheid behandeld. Door den eerstgenoemde wordt ijverig gewerkt aan de verbetering van den finantiëlen toestand.

— Het berigt omtrent een groot aantal schipbreuken in de Zwarte zee wordt nader bevestigd. De storm heeft zes dagen geduurd, en bijna al de in de vaart zijnde schepen hebben daardoor geleden; 24 zijn er geheel weg. De kusten zijn bedekt met wrakken, en het onheil is nog vergroot door de verachtelijke handelwijze van vele strandbewoners, die de ongelukkige schipbreukelingen van alles hebben beroofd. Van Konstantinopel zijn een aantal stoomslepers vertrokken, om te zien of sommige der op de kust geworpen schepen nog te redden zijn.

Burgerlijke Stand.

Van den 24 tot en met den 30 November 1859.

BEVALLEN: J. C. de Jongh, geb. Sommeling, Z. — C. C. le Mair, geb. Stikkelorum, Z. — E. C. Kreft, geb. den Hoed, D. — C. Pecht, geb. Kok, D. — S. Favier, geb. van Berkel, D. — G. Planje, geb. Verlint, Z. — M. Eradus, geb. du Mortier, D. — J. C. Kooper, geb. Copier, Z. — A. Laree, Z. — M. C. van der Pompe, geb. Fles, D. — J. Zitman, geb. Webbers, Z. — J. van Gelderen, geb. van Dokkum, D. — E. S. Zoet, geb. Smit, Z. — J. W. C. Piket, geb. Ederzeel, Z. — H. G. van Poelgeest, geb. Jutting, Z. — A. W. Sanders, geb. van Gulik, D. — J. M. L. P. Zandvliet, geb. Kikn, D. — J. T. van Houte, D. — S. E. Kelderman, Z. — C. Renné, geb. Vinkesteyn, D. — G. van der Tuin, geb. Hakkert, D. — H. Laberdus, geb. Giezen, D. — M. T. van Bellen, geb. Kooloos, Z.

GEHUWD: F. Jollie, Wedr. en J. Kriek, Jd. — A. Eekhout, Jm. en C. van Geene, Jd. — J. Geeben, Jm. en W. Benning, Jd. — J. van der Steen, Jm. en W. Dee, Jd. — W. C. Stemfoort, Wedr. en C. van Putten, Jd.

OVERLEDEN: M. E. Schoonderwoerd den Bezemer, geb. Dool, 56 j. — B. van Schie, 49 j. — J. Moenen, Z., 2 j. en 1 m. — G. Gressie, Z., 1 j. en 6 m. — J. Hemerik, geb. Otgaar, 38 j. — F. van der Lelie, Z., 3 w. — Jan Ms Hoefnagel, 18 j. — C. Dirksen, D., 13 j. en 8 m. — C. Kaufmann, 68 j. — M. Piket, geb. Diepenbach, 68 j. — A. Elkerbout, 51 j. — H. G. Campbell, Z., 9 m. — G. de Beunje, Z., 3 j. en 10 m. — P. J. Brittyn, Z., 1 j. en 8 m. — H. Koet, Z., 1 j. en 4 m. — J. van Leeuwen, geb. de Graaff, 68 j. — Jansje Galliard, 79 j. — J. Rovaards, geb. van Asch, 54 j. — M. A. W. Derogé, D., 5 m. — G. H. Goster, D., 8 m. — M. C. Hemerik, D., 2 j. en 7 m., — H. Bedel, Z., 7 j. en 7 m. — D. van den Dop, Z., 9 j. — M. P. Blote, geb. Sleyssen, 31 j. — J. G. Bentink, 85 j. — G. Geyer, 77 j. — A. van Waardenburg, 58 j. — S. Devilee, 79 j. — A. Besselink, D., 1 j. en 10 m. — E. Laman, D., 1 j. en 7 m. — M. A. Witmans, geb. Goddeus, 63 j. — M. Zwaan, geb. Metselaar, 64 j. — P. Fleur, Z., 1 j. en 2 m. — M. J. Le Clercq, 61 j. — Z. Rozendaal, Z., 1 j. en 5 m. — J. C. van der Terwich, Z., 3 m. — J. C. Neuteboom, 19 j. — Catha Lips, 67 j. — J. A. van Nierop, 44 j. — M. Geyer, geb. Jansen, 65 j. — H. Segaar, D., 5 w. — J. Kapaan, Z., 1 j. — M. E. van Giezen, geb. Hoeze, 59 j. — Joha Lemans, 70 j. — N. de Jong, geb. van Grieken, 75 j. — M. A. Hogenelst, geb. Borsten, 70 j. — A. de la Rie, Z., 2 j. — S. Wassenaar, geb. Philippo, 71 j. — P. Roozendaal, 64 j.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 1sten December de heer J. Witteveen, van de Lemmer, in de regten, met *Theses.*

KERKNIEUWS.

AMSTERDAM, 30 November. Ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van ds. J. Muntendam, heeft de kerkeraad der Ned. herv. gemeente alhier het volgende 12-tal predikanten gevormd: Abresch, te Middelburg; Ternooy Apel, te Delft; Berlage, th. doct., te Zalt-Bommel; Boonen, te Middelburg; Francken, te Rotterdam; de Keyser, te Arnhem; Laurillard, th. doct., te Leyden; Poortman, te Zwolle; Rauwenhoff, th. doct., te Leyden; Scheffer, th. doct., te Enschedé; Smit, te Grootebroek; en van Toorenenbergen, te Purmerende.

UTRECHT, 30 November. Door den kerkeraad der Ned. herv. gemeente is uit het vroeger opgegeven 12-tal predikanten het volgende 6-tal gevormd: Taats, te Middelburg; Chantepie de la Saussaye, te Leyden; Verhoeff, te Amersfoort; de Graaff, te Apeldoorn; Riehm, te Vlaardingen, en ter Haar, te Nijmegen.

240ste Staats-Loterij.

Trekking der Derde Klasse.

3de Trekking.	No. 489 een prijs van ƒ25,000. No. 12399 een prijs van ƒ2,000. No. 14840 een prijs van ƒ1,500. Nos. 6974 en 10198 ieder een prijs van ƒ1,000.
4de »	Geene.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd: W. C. STEMFOORT,
EN
C. VAN PUTTEN.

LEYDEN, 30 November 1859.

Gevoelig voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, gedurende de ziekte en het overlijden van onze dierbare Moeder Mejufvrouw E. J. VERHULST, Wed. den Heer M. VAN LEEUWEN, betuig ik mijnen hartelijken dank.

Mede uit naam mijner Broeders en Zusters,

LEYDEN, 1 December 1859. J. VAN LEEUWEN.

Allen die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den boedel van MATHURIN JOSEPH LE CLERCQ, in leven *Stalhouder*, gewoond hebbende te *Leyden* en aldaar op den 26sten November 1859 overleden, worden verzocht daarvan vóór den 31sten December 1859 **opgave of betaling** te doen ten Kantore van den Notaris A. VAN LEEUWEN, te *Leyden*.

Het openbaar **LANDHUISHOUDKUNDIG ONDERWIJS** zal **geopend** worden op *aanstaanden Vrijdag*, den 2den December, des avonds te *zeven* ure.

LEIDEN, 29 November 1859. A. H. VAN DER BOON MESCH.

CURATELE.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, in dato 29 November 1859, is, ten verzoeke van CORNELIS CLEMENT, *Schoenmaker*, wonende te *Alkemade*, deszelfs Zuster GEERTJE CLEMENT, gedomicilieerd te *Alkemade*, thans verpleegd wordende in het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, genaamd St. Joris Gasthuis te *Delft*, ter zake van krankzinnigheid gesteld onder **Curatele**.

Van wege den Verzoeker,
(*Kosteloos*). P. K. DOEFF, *Procureur*.

Loterij in de Vincentius-Vereeniging.

De **Tentoonstelling der Voorwerpen** zal plaats hebben in het huis op de Hoogl. Kerkgracht, No. 1000, op Zondag den 4den December en vier volgende dagen, van des voormiddags 11 tot des namiddags 4 ure. De Commissie durft, om de fraaiheid der voorwerpen, een ieder ter bezigtiging uitnoodigen.

☞ Toegang vrij.

ABSHAUBBIN'S
OF
ANTI-RHUMATISCHE WATTEN

zijn een onfeilbaar en goedkoop middel tegen alle rhumatiek. Dezer dagen ontving ik daarvan weder het bewijs in een brief van den Heer A. VOLKERS te Ootmarsum (prov. Overijssel). Zijn Ed. schreef namelijk: »uwe watten zijn door mijne moeder en zuster gebruikt en hebben goede gevolgen gehad," en dewijl er daar ter plaatse meer van gebruikt zijn, geeft Zijn Ed. mij den raad er een dépôt te vestigen tot meer gemak der gebruikers. Vele zijn de attesten die mij dagelijks zoo regtstreeks als door tusschenkomst der depôthouders toegezonden worden en die allen het bewijs leveren dat de echte Abshaubbin's of Anti-Rhumatische Watten een zeker middel zijn tot verdrijving van het rhumatiek, kramp, jicht, kiespijn, hoofdpijn en dergelijke door koude ontstaande. Ook weren zij volkomen huiduitslag, jeuking, brandereigheid en roos en worden zij aanbevolen in alle ziekten waarbij de lijders zich warm moeten houden. De prijs dezer Watten, zijnde slechts 25 Cts per pakje, mag niemand terughouden om er eene proef mede te nemen. De echte zijn alleen verkrijgbaar bij A. BREETVELT Az., Hoofd-Depôthouder te Delft, Groote Markt, nevens de Waag, die tot bewijs van echtheid de billetten waarin de Watten zijn gepakt, onderteekent, alsmede in de onderstaande depôts:

A. van 't Hooft, Leyden, Maarsmansteeg, bij de Vischmarkt.
N. J. Sanders Gz., Leyden, Haarlemmerstraat.
J. H. Keller, Rotterdam W. Wagestr.
A. Reynardt, » Hoogstraat.
J. J. Vollaerts, Woerden.
Wede. Bosman, Gouda.
Gebr. Kauling, Gouda.
Gebr. Kauling, Alphen.
H. den Ouden, Soetermeer.
E. van Mansum, Hillegom.
W. Ligthelm, Voorburg.
en verdere bekende Depôts.

De Ondergeteekende maakt bij deze zijne geëerde Stadgenooten bekend, dat bij hem van heden af en met het St. Nicolaas-Feest verkrijgbaar zijn: **Boterletters** 1ste qualiteit 60 Cts de 5 Ons, alsmede 1ste en 2de soort **St. Nicolaas** 50 à 40 Cts de 5 Ons. Overigens al wat tot het vak behoort, geregeld naar bovenstaande prijzen.

Rapenburg over den Vliet. C. H. SPEEL.

De Ondergeteekende heeft de eer door dezen het geëerde Publiek te berigten, dat hij op heden zijn **Banketbakkers-Affaire** in de Maarsmansteeg heeft **geopend.**

Zijne opleiding tot genoemd vak te *Parijs* en *Brussel* ontvangen hebbende, neemt hij de vrijmoedigheid zich in de geëerde gunst minzaam aan te bevelen; verzekerende alles wat tot genoemd vak behoort met den meesten spoed en op de solidste wijze te zullen uitvoeren.

Ook zijn bij hem te bekomen alle soorten van **Wijnen, Liqueuren en Limonade.**

CH. F. FRITZ.

JAN VAN REES en ZOON,

TE ZWOLLE,

Alle soort linnne **Theeën**, uitmuntende door kracht, geur en waterhoudendheid, in verzegelde pakjes voorzien van stempel, prijs en nommer, verkrijgbaar te stellen voor *Leyden* bij

WILHELMINA VAN PUTTEN,

Breedestraat, alwaar Prijs-Couranten te bekomen zijn.

HIBERNIA STEENKOLEN.

Nieuw ontdekte Westphaalsche Steenkolen, die even goed zijn als de beste *Engelsche* en even geschikt als deze voor alle STOOMMACHINES, GAZ-, SUIKER-, DISTILLEER- en andere FABRIEKEN, en voor HUISELIJK GEBRUIK.

Deze Kolen worden alle weken in speciale treinen tot zeer **lage Vracht** versch uit de Mijn verzonden, en zijn met elke kwantiteit of met volle waggons te bekomen bij:

G. S. PIETERS (HUDIG & PIETERS), Boompjes, *Rotterdam*.
HAVER & Co., Haarlemmer Dijk, *Amsterdam*.

Wil men deze Steenkolen direct in volle waggons betrekken, zoo zal men zich het voordeeligst bevinden, van zich aan een der bovengenoemde adressen te wenden, of ook aan de DIRECTIE van de Mijn ***Hibernia***, te *Gelsenkirchen*, *Westphalen.*

Deze Kolen kunnen ook geleverd worden te *Arnhem*, *Utrecht*, *Gouda*, *'s Hage*, *Leyden*, enz.

HOOFDKANTOOR DER DIRECTIE, te *Dusseldorp*, de Poststrasse.

Om de kleine Consumenten te gemoet te komen, zullen de Steenkolen van verschillende grofte in kleine kwantiteiten tot buitengewoon lage prijzen verkocht worden.

Men is van meening ten overstaan van den te *Warmond* residerenden Notaris J. DE CRANE, in tegenwoordigheid van den Edel Achtbaren Heer Kantonregter in het Kanton *Noordwijk*, wonende te *Noordwijk-Binnen*, ten huize van J. C. DE WIT, in de Herberg *het Wapen van Bourgondiën*, te *Oegstgeest*, op Donderdag den 22sten December 1859 te veilen en op Donderdag den 29sten December 1859, telkens des voormiddags ten *elf ure*, te gunnen de navolgende onroerende Goederen, gelegen

a. onder de Gemeente Oegstgeest.

De zeer aangenaam aan den Straatweg gelegene BUITENPLAATS genaamd ***DE GRUNERIE***, met deszels bijzonder logeable HEERENHUIZING, bevattende beneden zes en boven vijf Kamers, KOETSHUIS, STALLINGEN voor 3 Paarden en 4 stuks Vee, nieuw gebouwde BOLLENSCHUUR, KOEPEL, VINKENBAAN en VIJVERS; voorts aangename Wandelingen in Engelschen aanleg; vruchtbare MOESTUINEN EN BOOMGAARD; eindelijk eenige percelen uitmuntend WEI- EN TEELLAND, het laatste zeer geschikt voor de Bollenteelt, bekend bij het Kadaster onder Sectie B. Nos. 285, 496, 501, 502, 540, 541, 616, 617, 618 en 619, te zamen ter grootte van 3 bunders, 56 roeden. En zulks in 3 perceelen, eerst afzonderlijk en daarna gecombineerd.

Aangeslagen over 1859 wegens Rijnlandsch Bundergeld met *f* 1.25, en wegens Binnenlandsche Kosten met *f* 0.40 per bunder en in de Grondbelasting met *f* 81.73.

Te bezigtigen op Maandag en Donderdag van iedere week, van des voormiddags 11 tot des namiddags 3 ure, op vertoon van een bewijs van toegang, af te geven op *franco* aanvrage door voornoemden Notaris.

En b. onder de Gemeente Hillegom.

Een perceel extra best WEILAND, gelegen in de Hoogeveenen, bekend onder den naam van de Druivensteinsche Bosschen, bekend bij het Kadaster onder Sectie A, Nos. 503, 504 en 1197, te zamen ter grootte van 2 bunders, 9 roeden, 50 ellen.

Aangeslagen over 1859 wegens Rijnlandsch Bundergeld met *f* 1.25 en wegens Binnenlandsche Kosten met *f* 0.30 per bunder en in de Grondbelasting met *f* 7.30.

De gebouwde Eigendommen zijn te aanvaarden den 1sten Mei 1860 en de ongebouwde Eigendommen vóór of op den 15den Maart 1860.

Nadere onderrigting is te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris DE CRANE, alwaar in tijds de bewijzen van eigendom en de voorwaarden dezer verkooping ter lezing zullen liggen en tusschen de veiling en gunning verhoogingen zullen worden aangenomen tegen genot van *één vijfde* van iedere verhooging.

MEN VRAAGT TE HUUR,

met Januarij of Februarij, een klein **Koetshuis.** Adres onder Lett. **S**, aan GEBROEDERS VAN DER HOEK, Boekhandelaren alhier.

De Boekhandelaren VAN DEN HEUVELL & VAN SANTEN, Breedestraat over de Vrouwesteeg, hebben ontvangen:

SINTE-KLAAS, OUD EN NIEUWJAAR, vier Vertellingen van J. J. CREMER. 12°. *f* 1.25.

HISTORISCHE VROUWEN, Dichterlijk Album, door A. BOGAERS, A. J. DE BULL, N. BEETS en anderen. 4°. Met 8 fraaije Staalgravuren, in rood linnen prachtband. *f* 8.50.

BIJBELSCHE VROUWEN, Dichterlijk Album, 2e druk, 2 dn. in 12°. in linnen banden. *f* 3.90.

ALMANAK VOOR HET SCHOONE EN GOEDE 1860. 24°. Met fraaije Photographiën, in linnen prachtband. *f* 2.10.

CHRISTELIJKE VOLKS-ALMANAK 1860. 18°. Met Staalgravuren. *f* 0.90.

Zij hebben voorhanden de

NIEUWSTE HOLLANDSCHE, FRANSCHE EN ENGELSCHE

PRACHTWERKEN;

en andere BOEKEN van SMAAK, KINDERWERKJES, enz.

Wederom ontvangen:

CARTONS OM UIT TE SNIJDEN.

Magazijn van Papieren, Bureau-Artikelen en Kantoorboeken, Steendrukkerij, Boekbinderij, enz.

van **H. J. T. MATVELD**, Hoogewoerd.

Ontvangen eene fraaije collectie **Cartonnages, Albums** en **Papeteriës**, tot uiterst *lage prijzen.*

In ruime sortering voorhanden: eenige duizende Kinderwerkjes, Kinder- en Gezelschapspelen, Platen, Prenten, Schrijf-, Teeken- en Zakportefeuilles, Mappen, Verw- en Passerdoozen en vele zaken meer, geschikt tot Cadeaux bij de aanstaande Feesten.

Speelkaarten van 4 tot 60 Cents per spel, per dozijn of gros met ruime korting.

Postpapier wordt gratis met naam en adres gestempeld.

Hollandsche, Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Letterkunde en Romans. — Mengelwerken. — Meetkunst, Stel- en Cijferkunst. — Taalkunde en Schoolboeken.

Bovenstaande Boeken worden verkocht **Vrijdag** en **Zaturdag** 2 en 3 December, 's namiddags ten *vijf* ure precies, door de Boekhandelaren GEBROEDERS VAN DER HOEK.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.
WOENSDAG 30 November.

			Laagst. koers	Hoogst. koers	Gebleven
NEDERLAND Werkelijke Schuld	à 2 1/2	pCt.	62 1/8	62 5/8	62 9/16
Dito Certificaten	3	"	74 3/8	74 7/8	—
Dito dito	4	"	96 5/8	—	—
Amortisatie Syndicaat	3 1/2	"	93	93 1/4	—
Handelmaatschappij	4 1/2	"	126	—	—
O. I. Leening	4	"	95 3/8	—	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	4 1/2	"	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	4 1/2	"	—	—	—
BELGIE,	2 1/2	"	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2 1/2	"	51 7/8	—	—
Dito dito	4 1/2	"	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	"	—	—	—
Dito dito	4 1/2	"	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	1 1/4	"	32 9/16	32 11/16	32 5/8
Dito Obligatiën	3	"	43 5/8	43 11/16	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	"	42 3/16	42 5/16	42 1/4
Bewijzen Coupons			—	—	—
PORTUGAL, te Londen	3	"	43 9/16	43 5/8	43 5/8
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	"	104 1/8	—	—
Dito dito 1828 en 1829	5	"	102	102 1/8	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	5	"	84 1/8	84 5/8	—
Dito 1840	4	"	80 3/8	80 1/2	80 3/8
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	"	80 9/16	80 3/8	80 9/16
Dito dito Nieuwe	4	"	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	"	—	—	—
Certificaten van dito	6	"	61 7/8	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	"	157 [illegible]	—	—
Dito Obligatiën	4	pCt.	78 1/4	—	—
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4 1/2	"	[illegible]	—	—
OOSTENRIJK, W. B bij Goll.	5	"	—	—	—
Dito	4	"	—	—	—
Dito Metall.	5	"	54 7/16	55	54 1/2
Dito Nieuwe	5	"	73 7/8	73 1/8	—
Dito 1847	2 1/2	"	29	29 1/8	29 1/16
BRAZILIE, 1824 100 £	5	"	99 1/4	—	—
SARDINIE,	5	"	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	4 1/2	"	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	5	"	26 7/8	27 1/8	27 1/16
GRENADA, Obligatiën	3 1/2	"	14 9/16	14 11/16	14 5/8
MEXICO, Obligatiën 1851	3	"	20 5/8	20 11/16	20 9/16
N.-AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.